

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«» پدیکلوزیس (ابتلا به شپش) «»

پیشگفتار :

شپش یک انگل خارجی است که قدمت آلودگی با آن به دوران پیش از تاریخ برمی گردد. سه نوع شپش انسان را آلوده می کند که عبارتند از شپش سر انسان ، شپش بدن انسان و شپش عانة انسان . «» وجود شپش سر، بدن و عانه را روی بدن شخص آلوده پدیکولوزیس می نامند «» .

در حال حاضر، آلودگی به پدیکولوزیس گستردگی جهانی دارد و در بسیاری از کشورها مانند انگلستان ، کانادا ، برزیل ، فرانسه و هندوستان شایع است .

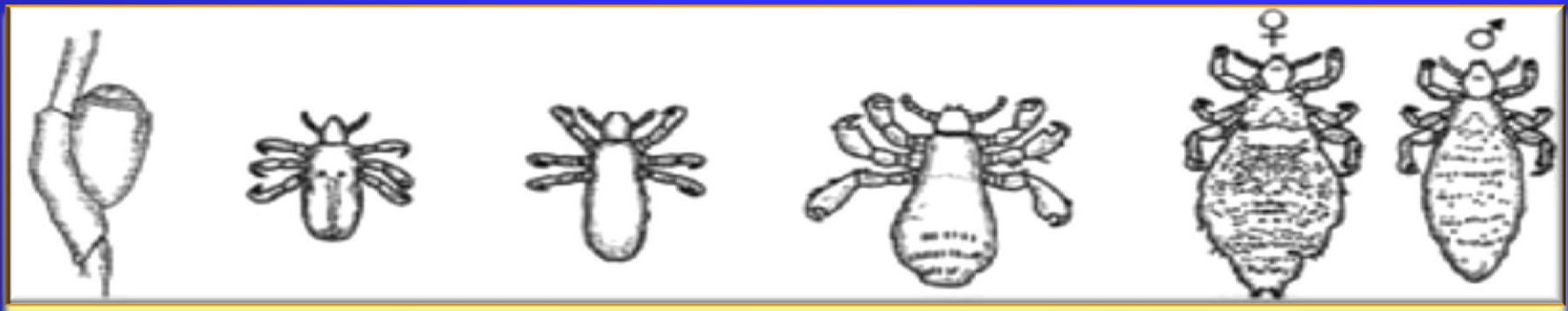
ادامه پیشگفتار :

آلودگی به شپش سر انسان از آلودگی های جدی شایع و یکی از مشکلات بهداشتی جوامع انسانی در کشورهای مختلف است . بیماری در هر دو جنس (زن و مرد) دیده می شود ، اما به طور شایع تر در دختر بچه ها مشاهده شده است. اگرچه شیوع آن رده سنی خاصی ندارد، اما کودکان دبستانی آسیب پذیرترین گروه سنی هستند و از شدت آلودگی بالایی برخوردارند و تماس نزدیک و طولانی مدت آن ها با هم شایع ترین و اصلی ترین راه انتقال است.

آلودگی به شیش :

آلودگی به شیش در مراکز تجمعی مانند مدرسه ها ، پادگان ها و خوابگاه ها شایع بوده و آگاهی از علائم و نشانه های آن در مهار و حذف آلودگی های انسانی بسیار مؤثر است. شیش از خون انسان تغذیه می کند و بزاق آن که حاوی مواد ضد انعقادی است از لخته شدن خون جلوگیری می کند و خارش شدیدی را موجب می شود. شیش قادر به پریدن و جهیدن نیست و حرکت لغزشی دارد. طول عمر متوسط شیش ماده ۳۰ روز و رنگ آن در طیف خاکستری تا قرمز متغیر است.

چرخه زندگی شیش :

تخم

مرحله اول

مرحله دوم

مرحله سوم

بالغ

ویژگی های شیش :

شیش حشره ای کوچک، بدون بال و خونخوار است. از آنجا که این حشره سطح خارجی پوست و مو را آلوده می کند، انگل خارجی محسوب می شود .

۱. شیش سر انسان

۲. شیش بدن انسان

۳. شیش عانه انسان یا شیشک

انواع شیش :

تخم شیش که به طور کلی رشک نامیده می شود، بیضی شکل، سفید رنگ و به اندازه ته سنجاق است و به مو و درز لباس فرد آلوده می چسبد.

WWW

Copyright © 2000
Lice Source
Services, Inc.

در لابه لای موهای سر زندگی
میکند و پوست سر (به ویژه پشت
سر و پشت گوش) را مورد گزش
قرار می دهد .

شپش سر

در مسیر درزهای داخلی
و چین های لباس فرد
آلوده زندگی می کند.

شپش بدن (تن)

به پوست و موی عانه یا
شرمگاهی انسان اختصاص دارد،
اما ممکن است در نواحی دیگر
بدن نیز مشاهده شود.

شپش عانه

محل زندگی
شپش :

« نکات مهم در مبارزه با
انواع آلودگی به شپش »

تقریباً هر ۴ ساعت یک بار با خون خواری تغذیه می کند.

پای شپش به گونه ای است که بتواند به مو چنگ بزند، اما توان پرش ندارد و به همین علت، با شانه زدن هر یک از پاهای آن خواهد شکست و باعث مرگ آن خواهد شد.

طول بدن شپش ۱ تا ۲ میلی متر است. به عبارت دیگر ریز، اما با چشم غیر مسلح هم قابل مشاهده است.

شپش سر:

تخم در شرایط حرارت محیطی مناسب (۲۲-۳۶ درجه سانتیگراد) ظرف ۱۰-۷ روز به لارو تبدیل می شود.

لاروی که به دنیا می آید باید تغذیه شود در غیر این صورت طی ۲۴ ساعت می میرد. از نظر ظاهری لارو شبیه شپش بالغ بوده ولی از نظر بلوغ جنسی ناکامل است.

لارو در شرایط محیطی مناسب (نزدیک پوست سر که دارای رطوبت و دمای مناسب) ظرف حدود ۲-۳ هفته و پس از سه بار پوست اندازی به شپش بالغ تبدیل می شود و جفت گیری می کند.

طول عمر شپش حدود یک ماه است.

شپش ماده در طی ۲۰-۳۰ روز (تقریباً در طول عمر خود) ۹۰-۱۵۰ تخم می گذارد و بعد از آن می میرد .

شپش سر کدرتر از شپش تن و سر آن درشت تر می باشد .

ادامه مطلب:

شکل شپش سر انسان و شپش بدن انسان تا حدودی مشابه است.

برای تغذیه، شپش بدن انسان خود را به نازکترین قسمت پوست بدن می‌رساند.

بیشتر در حاشیه درزهای داخلی و چین‌های لباس به سر می‌برد.

تخم‌های خود را روی تار و پود لباس می‌چسباند.

این شپش در طول عمر خود ۲۷۰-۳۰۰ تخم می‌گذارد.

شپش
بدن

سرعت حرکت و فعالیت خارج از بدن در این نوع شپش بیشتر است.

حرارت پش از ۴۰ درجه و سرما را تحمل نمی کند.

اندازه شپش بدن انسان نسبت به شپش سر انسان بزرگ تر و حدود ۳ میلی متر است.

مقاومت شپش در خارج از بدن کم و نسبت به تغییرات درجه حرارت خیلی حساس است و اشخاص تب دار را ترک می کند. در حرارت ۵۲ درجه در مدت چند دقیقه از بین می رود.

مشاهده اثر شپش بر روی بدن بصورت خراشهای موازی در ناحیه شانه و بین دو کتف ، قسمت بالای بازوها و سطح داخلی ران ها به تشخیص کمک می نماید

ادامه شپش

بدن

اندازه شپش عانه انسان ۱ تا ۱/۵ میلیمتر است ، به همین علت ، آن را شپشک هم می نامند.

طول شپش ماده از شپش نر بیشتر است.

در مردان بیشتر و در کودکان و سنین مدارس نادر است.

خارش ناشی از آن در ساعات عصر و شب بیشتر است

شپش عانه :

شپش عانه انسان به رنگ خاکستری و بدنش کوتاهتر و پهنتر است و دارای چنگالهای بزرگتری نسبت به دوشپش دیگر می باشد.

شپشک در اغلب موارد، به موهای ناحیه عانه و اطراف مقعد می چسبد و ممکن است در سایر جاهای مودار بدن، مانند زیر بغل، مژه و ابرو نیز دیده شود.

شپش ماده تخم ها را در قاعده موها می گذارد تعداد تخم ها ۵۰ - ۴۰ عدد و کمتر از دو شپش دیگر است.

ادامه شپش
عانه :

میزان شیوع:

- شپش سر در کودکان بیشتر از سایر گروههای سنی است
- شپش در جوامع فقیر و پرجمعیت شایع تر است.
- شپش در سفید پوستان شایع تر از سیاه پوستان است.
- شپش در جنس مؤنث شایع تر از جنس مذکر است.
- شپش در فصل سرما شایع تر از فصل گرما است.
- شپش عانه در مقایسه با شپش های سر و تن از شیوع پایین تری برخوردار است.
- بطور کلی عوامل مؤثر بر شدت و شیوع انواع شپش شامل سن ، جنس ، نژاد ، وضعیت اقتصادی و اجتماعی میباشد.

خارش مداوم پشت سر و گردن ناشی از واکنش حساسیتی پوست بدن فرد آلوده به بزاق شپش سر انسان است که درحین خون خوردن از بدن انسان به پوست تزریق می شود.

در بیشتر موارد، آلودگی به شپش سر انسان بدون علامت است و آلودگی را والدین، آموزگاران یا مربیان بهداشت مدرسه تشخیص می دهند.

باید توجه داشت که عفونت جدید همیشه سبب خارش سر نمی شود.

شپش سر انسان ممکن است انسان را در هر سنی و با هر جنسیتی آلوده کند، اما تأثیر آن روی وضعیت تحصیلی و حالت های عاطفی دانش آموز بارزتر است.

نشانه های آلودگی
به شپش سر

به طور عمده، شپش سر انسان در نواحی پشت گوش و پس سرزندگی و تخم گذاری میکند. در هنگام بیماریابی، باید به این قسمت ها توجه کرد.

ادامه نشانه های
آلودگی :

وجود غدد لنفاوی متورم و دردناک در نواحی پس سر و پشت گوش یکی از علائم مهم آلودگی به شپش سر انسان است.

تشخیص افتراقی :

گاهی ممکن است پوسته های سفید و ریز شور همانند با تخم شپش اشتباه شوند. باید توجه داشت که تخم های شپش چون به قسمت ساقه مو می چسبند، به سختی کنده می شوند ، درحالی که شوره سر یا سایر پوسته ها به راحتی با برس از مو جدا می شوند.

➤ خارش شدید

نشانه های آلودگی
به شپش بدن :

➤ ضخیم شدن پوست

➤ خارش غیرقابل تحمل در ناحیه عانه

نشانه های آلودگی
به شپش عانه :

➤ لکه های آبی رنگ

تشخیص :

• (۱) تشخیص مشکوک :

وجود خارش جلدی در ناحیه سر و تن در افراد آلوده به شپش تن و سر

• (۲) تشخیص احتمالی :

وجود ضایعات بصورت خارش جلدی با عفونت و یا بدون عفونت و وجود آدنوپاتی در ناحیه پشت گوش و گردن ، وجود خراشهای موازی در بین دوکتف و شانه ، دور ناف و یا در ناحیه عانه

• (۳) تشخیص قطعی :

دیدن شپش و رشک با مشخصات بالینی

«راه های انتقال»

❖ تماس مستقیم افراد سالم با آلوده

❖ تماس غیرمستقیم ، مانند استفاده از وسایل شخصی آلوده (لباسها، پتو، ملحفه، شانه، برس، حوله، کلاه، روسری و ...)

❖ از طریق قراردادن اشیاء آلوده به رشک و شپش بر روی هم

❖ از طریق صندلی های سالن اجتماعات ، کلاسها ، وسایل نقلیه عمومی (اتوبوس، مترو، قطار) کمد های لباس در حمام ها و استخرهای عمومی

نکات مهم در معاینه موی سر :

□ در معاینه سر کودکان و نوجوانان از نظر آلودگی به شپش، باید از نشانه هایی مانند خارش آگاه بود.

□ موی سر زیر نور کافی مشاهده شود.

□ پشت گوش ها، گردن و فرق سر باید از نظر وجود تخم شپش بررسی شود.

□ وجود شوره مو در سر با رشک اشتباه نشود.

راههای پیشگیری :

۱- آموزش جامعه درباره شستشوی لباسها و ملحفه ها در آب جوش به مدت ۱۰ تا ۲۰ دقیقه و یا استفاده از ماشین لباسشویی و خشک کن و اتو کردن درزهای لباس

۲- آموزش رعایت بهداشت فردی (به خصوص استحمام مرتب)

۳- شانه کردن روزانه موی سر، ترجیحاً با شانه دندانه ریز

۴- تمیز کردن همه روزه برس و شانه

۵- شستشوی منظم لباس ها، روسری، کلاه و ...

ادامه راههای پیشگیری :

۶- استفاده نکردن از وسایل شخصی یکدیگر مانند (شانه، برس، کلاه، شال گردن و ...)

۷- پرهیز از تماس با اشیاء و لباس های فرد آلوده

۸- آموزش چگونگی کنترل روزانه موی سر و بازدید بدن

۹- گزارش موارد آلوده مشاهده شده به نزدیکترین مرکز بهداشتی درمانی و خانه بهداشت

درمان آلودگی به شپش سر انسان :

* داروی انتخابی درمان آلودگی به شپش پرمترین نام دارد که به شکل شامپو، محلول شستشوی سر، پودر، لوسیون و کرم تولید شده است

* دو بار درمان به فاصله یک هفته لازم است (اگرچه با درمان نخست شپش های سر و اکثر تخم های آن از بین میروند، اما از آنجا که امکان خروج آنها از تخم تا ۸ روز بعد وجود دارد، بنابراین، به فاصله ۸ روز بعد درمان مجدد باید انجام شود تا پیش از آنکه شپش های جدید بالغ شوند و توانایی حرکت پیدا کنند، از بین بروند.

* پرمترین عارضه ای ندارد و استفاده از آن در حد مناسب و طبق توصیه های پزشک مهم است. این شامپو باید به خوبی به تمام موها مالیده شود ، زیرا شپش سر انسان کشته نمی شود، مگر آنکه در تماس مستقیم با دارو قرار گیرد.

«ادامه درمان آلودگی به شیش سر»

* تمام موارد تماس احتمالی باید درمان شوند ، در غیراین صورت ، احتمال آلودگی مجدد وجود دارد.

* در استفاده از پرمترین مانند استفاده از هر فرآورده دارویی دیگر لازم است درباره مصرف در زنان باردار، مادران شیرده و نوزادان با پزشک مشورت شود.

* به خاطر داشته باشید ، اگر پس از درمان مجدداً بیش از دوبار به شیش سر انسان آلوده شدید، این بدان معنی است که فرد مبتلای درمان نشده ای در نزدیکی شما وجود دارد.

* برای جداکردن رشک ها، استفاده از شانه های دندانه ریز ضروری است.

درمان آلودگی به شپش بدن انسان :

* در آلودگی به شپش بدن انسان ، گندزدایی لباس ها مهم تر از درمان دارویی است.

* در درمان این آلودگی نیز از لوسیون و ترکیبات پرمترین استفاده می شود.

* لوسیون باید روی پوست و قسمت های مو دار بدن مالیده شود.

* لباس های فرد آلوده باید با آب داغ شسته شوند. توصیه می شود لباس ها پس از خشک شدن ، اتو کشیده شوند(به ویژه درزها) . خشکشویی نیز به تنهایی کاملاً مؤثر است. در صورت دسترسی نداشتن به این امکانات باید لباس ها را به مدت ۳۰ دقیقه در آب جوشانند. در این صورت ، شپش ها و رشک ها به طور کامل از بین می روند.

« ادامه درمان آلودگی به شپش بدن »

* لازم است فرد آلوده حمام نماید و لباس هایی بپوشد که به شپش و رشک آلوده نیست

* گذاشتن لباس ها در محیط های بسته (داخل کیسه پلاستیکی) به مدت ۳۰ روز باعث مرگ شپش ها و رشک ها می شود

* همچنین ، لازم است محیط منزل به دقت جارو شود تا شپش های احتمالاً سرگردان در محیط از محوطه خارج گردند

* در موارد شیوع آلودگی به شپش بدن انسان ، لازم است تمام این اقدام ها برای افراد خانواده اجرا شود و اشیای محیطی به ویژه وسایل خواب مورد توجه قرار گیرد.

درمان آلودگی به شپش عانه انسان :

* برای جدا کردن شپش ها از پوست و موی عانه از شامپو، لوسیون و کرم استفاده گردد و شستشوی کامل انجام شود

* در آلودگی های انتشار یافته عانه به سایر قسمتهای بدن نظیر موهای زیر بغل، سینه و اطراف ناف، به استثنای ابرو و پلک ، از شامپو ، لوسیون و کرم پرمترین استفاده شود

* در صورت استفاده از شامپو پرمترین مانند درمان شپش سرانسان ، لازم است به موها شامپو زده و سپس شسته شوند

* پاکسازی محیط زندگی هم زمان با درمان فرد ضروری است.

نحوه مصرف شامپوی پرمترین :

❖ شستشوی موها با یک شامپوی غیردارویی

❖ آبکشی و خشک کردن موها

❖ آغشته کردن تمام مو و پوست سر با مقدار کافی از شامپو
پرمترین

❖ باقی ماندن ۱۰ دقیقه در همان حالت

❖ شستشو و آبکشی کامل موها و پوست سر

نکات مهم در پاکسازی محیط آلوده:

۱. جوشاندن ۱۰ تا ۲۰ دقیقه ای لبا سهای پوشیده شده، حوله، ملحفه و ... در آب
۲. پاک کردن فرش ها، موکت ها و روکش ماشین با جارو برقی
۳. تمیز کردن عروسک یا اسباب بازی ها به ویژه آنهایی که کودک هنگام خواب در بغل خود می خواباند
۴. قراردادن اجسام غیر قابل شستشو به مدت دو هفته در یک کیسه پلاستیکی با در بسته
۵. شستن شانه سر، برس، گل سر و سایر اشیاء با آب داغ

«تصاویر مربوطه»

University of Nebraska Department of Entomology

Images to assist in the identification of head lice and their eggs.

<http://www.hsph.harvard.edu/headlice.html>

c 2000 President and Fellows of Harvard College

[Return to text](#)

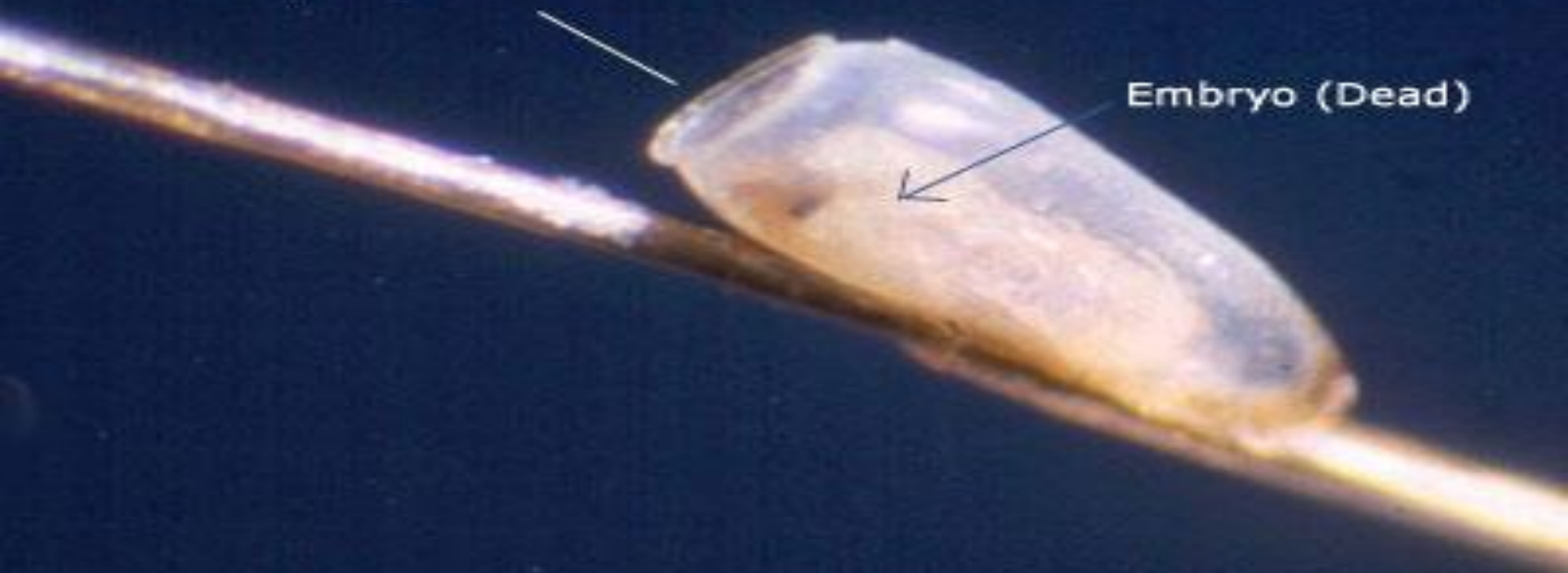
Viable Nit

Glue on Hair Strand

"Hatched Dead Egg": The cap is gone and the shrunk, dead embryo is still inside the casing.

Cap is gone as if "hatched"

Embryo (Dead)

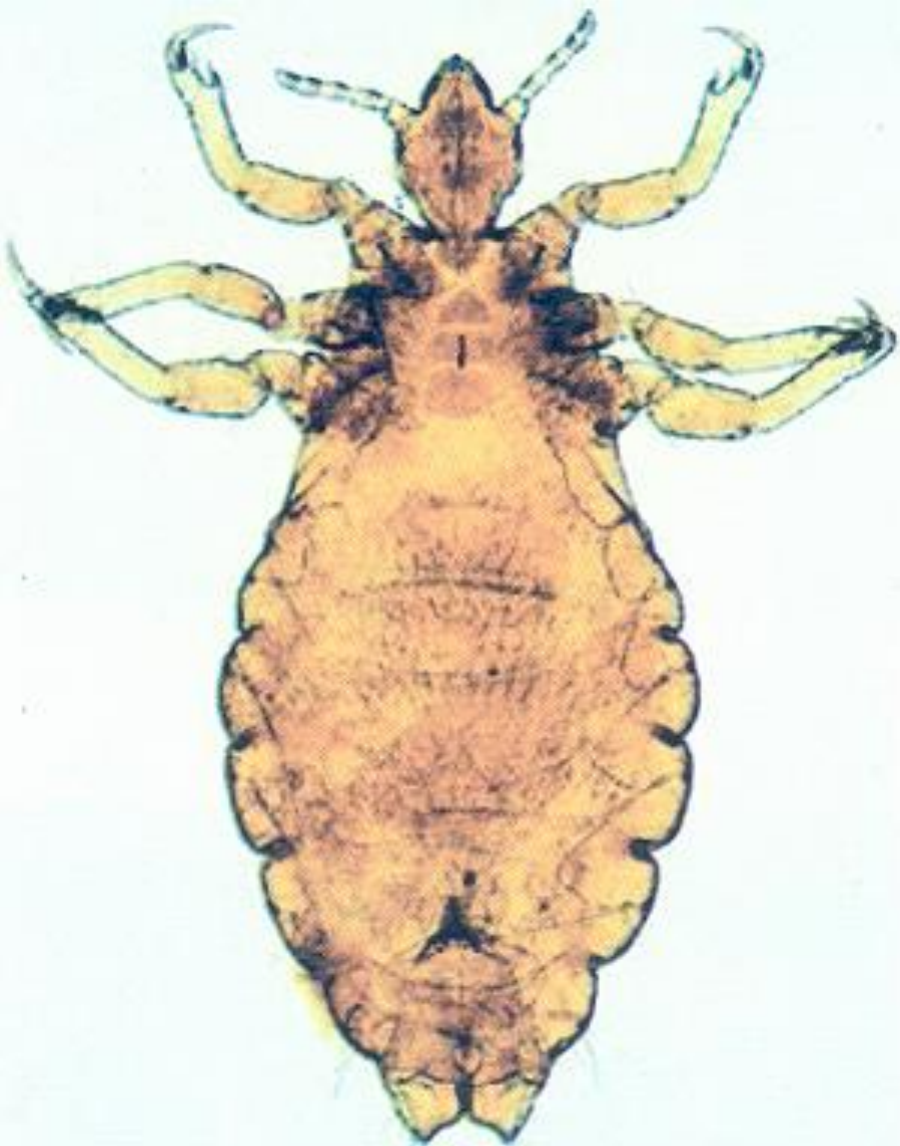
UF

رشک شپش

پدیکولوزیس سر

پدیکولوزیس عانه

پدیکولوزیس تن

<http://dermis.net>

UF

با تشکر از
حسن توجه
شما

